

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Strada Academiei No. 6.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

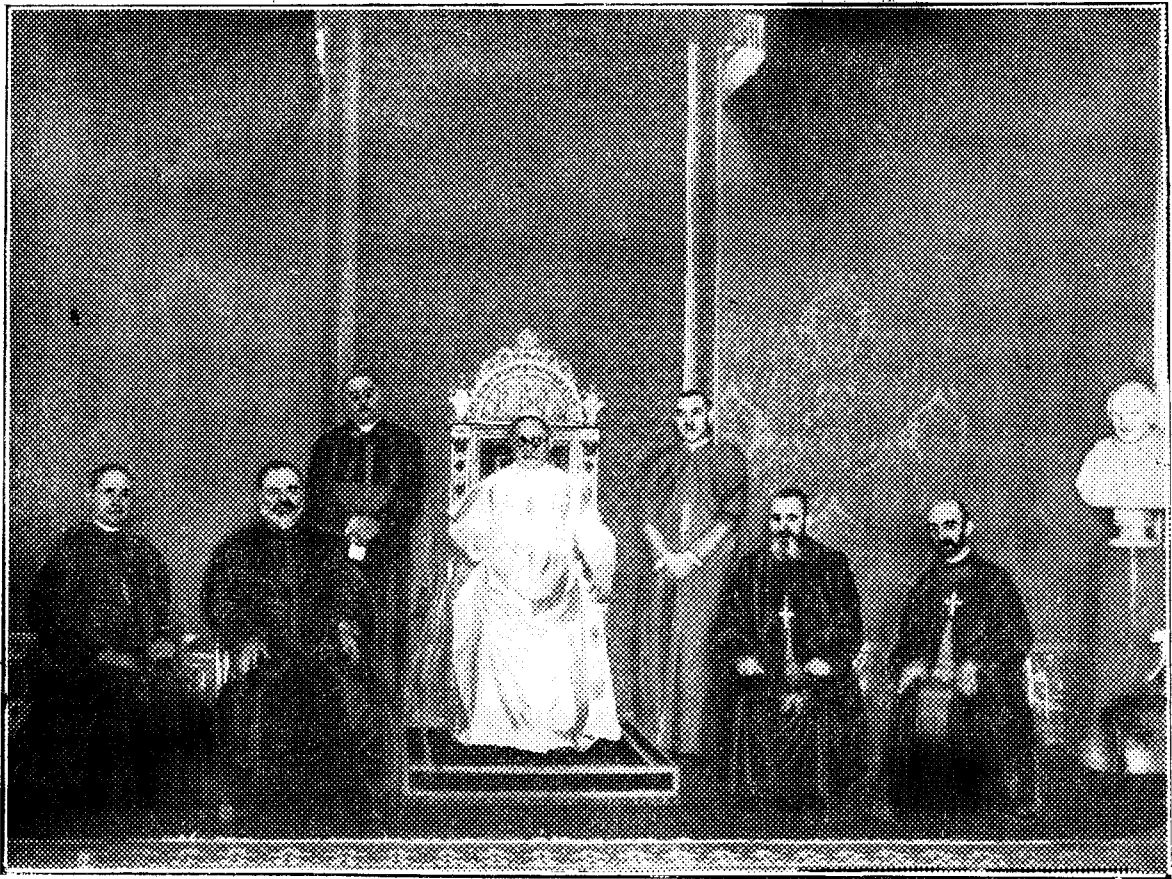
Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

Abonament:
Exemplarul 5 Lei
Pe un an 200 Lei

PARTEA NEOFICIALĂ

Seminar românesc la Roma

In ziua de 12 Maiu a. c. s'a desfășurat în Roma o ceremonie religioasă românească a cărei însemnătate depășește convenționalul atâtor ceremonii în prezența a lor cinci Cardinali și a o mulțime de personalități marcante, s'a binecuvântat clipa în care se ivesc zorii unui viitor de o fecunditate ne-

P. P. PAPA PIU XI.

P. S. S. IULIU I. P. S. S. MITROPOLITUL VASILE
Ep. Oherlei

I. P. S. S. VALERIU TRAIAN P. S. S. ALEXANDRU
Ep. Orăzii Ep. Lugojului

festive, în cari este atât de bogată viața noastră din ultimul deceniu. S'a așezat piatra de temelie a seminarului românesc, seminar propriu al bisericii noastre române unite, la Roma: Colegiul pontificiu Pius al Românilor, și în cadrele unei solemnități săvârșită în numele marelui Pontifice Piu al XI-lea,

bănuită pentru progresul neamului românesc și al bisericii noastre.

Ceremonia sfințirii au săvârșit-o toți Arhiepiscopii noștri în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Vasile, asistați de 10 preoți. A fost o rară ocaziune pentru cei cari au avut fericirea să vadă strălucirea și pl-

torescul specific al ritului nostru. Iată cum descrie un martor ocular tabloul măreț ce se desena din figurile maiestroase ale marilor noștri Arhieri: „In mijloc păr. mitropolit, senin și fericit de actul ce se săvârșește, fără urmă de oboseală. Era de admirat acest oltean, dârz, în ornate de arhieru, cioplit par'că dintr'un bloc de granit din munții Făgărașului, robust și puternic în os, făcut par'că anume să se lupte nu numai cu oamenii, ci și cu soarta și să birue. La dreapta avea pe episcopul Frențiu, cu barba-i stufoasă și neagră — un sf. Nicolae mai tânăr; la stânga pe episcopul Nicolescu — un sf. Francisc de Assisi al neamului nostru, — blând și smerit, ca un copil, părea că îl încovoia greutatea ornatei bogate, iar deasupra episcopului Frențiu era episcopul Hossu, înalt și voinic, ras, purtând ornatele ca un tânăr patrician toga. Văzându-i, pe toți ne stăpâna un nebiruit simțământ de mândrie. Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să avem în oremuri grele, arhierii vredni!” (Unirea, Blaj. 24 Maiu 1930).

In jurul acestui maiestros tablou asistau — dovedind însemnătatea actului — cinci Cardinali: **Sincero**, secretarul S. Congregațiunii pentru Biserica Orientală, care a și prezidat ceremonia așezării pietri de temelie, **van Rossum**, **Frühwirth**, **Scapinelli**, și **Ehrle**; apoi ministrul plenipotențiar al României la Vatican **d. Nic. Petrescu-Comnen**; **Mos. Alfred Ottaviani**, substituit la Secretariatul de Stat al Vaticanului.

In afară de aceștia mai erau de față: **Mons. Kojunian**, arhiepiscopul de Calcedonia; **Mons. Naslian**, arhiepiscopul de Tarsus; **Mons. d'Herbigny**, episcopul de Ilion, președintele Institutului pentru Studiile Orientale; **abatele de Stotzingen**, abate primar al Benedictinilor; **Mons. Hamlet Cicognani**, asesor al s. Congregației pentru Biserica Orientală; **Mons. Giobbe**, substitutul și alți consulțori și oficiali ai aceleiaș s. Congregațiuni; **Mons. Rossino**, substitutul dela s. Congregațiune a Seminarilor; **Mons. Dini**, rectorul Colegiului Urban de Propaganda Fide, împreună cu **Mons. Canestri**, directorul spiritual; **Mons. Baranzini**, rectorul Seminarului pontificiu lombard; **Mons. Principe**, rectorul Seminarului român minor. Mai erau de față rectorii Colegiilor români, grec, ruten, armean, etiopic; **dr. Panaitescu**, directorul școlii române din Roma; **păr. Iuga**, rectorul bis române din Roma; numeroase alte personalități, preoți din toate părțile lumii și de toate riturile, și colonia românească.

Cântările ceremoniei au fost executate cu multă precizie de tinerii noștri leviți din Roma, iar răspunsurile le-a dat corul alcătuit din clerici și mulți studenți români dela școlile din Roma. Un deosebit colorit sărbătoresc i-a împrumutat actului împreju-

rarea că s'a îndeplini tocmai în ziua onomastică a Sf. Părinte.

La sfârșitul ceremoniei I. P. S. Sa Mitropolitul Vasile a ținut un bine documentat discurs (pe care îl publicăm în corpul revistei), arătând, cu dovezi istorice, originea romană a creștinismului nostru și legăturile noastre cu Roma în cursul veacurilor, și totodată nefasta influință a Bizanțului asupra bisericii și culturii românești.

Alături de celelalte popoare vom avea și noi în cetatea eternă un focar de credință și știință, unde tinerii leviți își vor ofeli inimile și se vor înarmă cu cele mai solide cunoștințe, învrednicindu-se a primi dela Domnul misiunea divină a apostolatului în țara noastră.

Noul colegiu, — pentru care Sfântul Părinte a făcut o donațiune inițială de 2 milioane lire, aproape 18 milioane lei, — va adăposti 40 de clerici români, cari își vor urmări studiile la Institutul Propaganda. Este acest colegiu românesc o grăitoare dovadă despre solitudinea și interesul ce l-au avut întotdeauna Papii dela Roma față de neamul nostru, dând posibilitatea ca din focul sacru al Bisericii adevărate a lui Cristos să se reverse și asupra noastră căldura dătătoare de viață sufletească și renaștere culturală.

Dreptacea, tot sufletul credincios să înalțe o smerită rugăciune către tronul Dumnezeului îndurărilor, să ocrotească cu darul său ceresc Biserica lui Cristos și pe păstorul ei pământesc, pe marele Pontifex Papa Piu al XI-lea, ca drept îndreptând cuvântul adevărului, să întărească și pe frații săi, și așa să ne învrednicim a ajunge ceea ce dorește Cristos: o turmă și un păstor.

— **10 Maiu la Roma.** Ziua de 10 Maiu a fost sărbătorită de către colonia românească din Roma cu un fast neobicinuit altă dată. S'a oficiat o solemnă liturghie arhierască, care a dat ocaziune și străinilor să admire frumuseța și strălucirea ritului nostru. Liturghia a fost pontificată de către I. P. S. Sa Arhiepiscop **Valeriu Traian** dela Oradea asistat de 6 preoți. La această liturghie au fost de față: I. P. S. Sa Mitropolitul **Vasile**, P. S. S. **Iuliu** al Gherlei și P. S. S. **Alexandru** al Lugojului; Principele **Ghica**, ministru plenipotențiar pe lângă Quirinal; **d. Petrescu-Comnen**, ministru plenipotențiar pe lângă Vatican; atașatul militar și atașatul de presă și o mulțime de străini preoți și laici.

La sfârșitul ceremoniei P. S. S. **Iuliu**, Episcopul Gherlei, a ținut o prea frumoasă vorbire ocazională arătând că tăria indivizilor și a popoarelor este credința cu smerenie; aceasta a fost tăria neamului românesc și aceasta l-a ridicat din vâlmașagul popoarelor, și aceasta l-a ajutat să-și realizeze visul de veacuri. Accentuând credința în Dumnezeu și iubirea de patrie, spune, că fiecare român ce trece granița trebuie să se considere ca și un ambasador al țării sale, faptele lui reștrângându-se și asupra țării sale.

După aceste a urmat o recepție în saloanele Principelui Ghica.

Discursul I. P. S. S. Mitropolitului Vasile cu prilejul așezării pietrii de temelie a noului colegiu românesc în Roma

Domnilor și doamnelor,

De aci, din umbra bisericii s-lui Petru și a Vaticanului, par'că văd, ca într'un film cinematografic, perândându-se și succedându-se toate evenimentele istorice ale lumii, de aproape 2000 de ani. Pentru că nu este altă localitate pe lume, care să fi avut, ori să aibă, durata eternității. Fost-au împărății puternice, cari s'au prăbușit. Fost-au popoare mari, cari s'au stins; iar din orașele acestor împărății și popoare, astăzi de abia dacă se mai pot cunoaște urmele, de nu cumva dispărură și acestea, lăsând loc plugului Singură Roma a supraviețuit și va rămânea până la

provinciile deplin romanizate din dreapta Dunării. Dând apoi ființă orașului Prima Iustiniana, în locul său natal, împăratul Iustinian strămută aci, la 535, arhiepiscopia Illyricului, dependentă de Roma. Acestei arhiepiscopii îi erau supuși și creștinii din nordul Dunării, strămoșii nostri. Și când, în urma năvălirii Slavilor din veacul VII, arhiepiscopia Illyricului fu strămutată la Tessalonic, străbunii nostri, latini după sânge și latini după credință, ascultară de arhiepiscopul de Tessalonic. Așa încât regretatul *Vasile Pârvan* putu să spună că: „Organizarea biserii creștine latine din Dacia lui Traian s'a făcut în directă atârănare de

Ceremonia religioasă cu prilejul așezării pietrii de temelie a Seminarului românesc din Roma.

capetul veacurilor, pentru că aci este Petru, temeliea bisericii, pe care porțile iadului nu o vor învinge, după cum ne afidează Cuvântul întrupat.

Misionarii Romei străbune

De aci, din umbra Vaticanului, văd pornind misionari în toată lumea, ca să supună popoarele blândului jug al lui Isus. Văd pe sf. Nichita, episcopul Remesionei (sec. IV), pornind, cu binecuvântarea Vaticanului, ca să vestească evanghelia lui Hristos strămoșilor nostri, așezați între Nistru și Tisa, numiți pe atunci Scyți, îmbrăcați în piei de animale, cu căciuli și cojoace „pellitorum turba populorum“. Impreună cu sf. Nichita, și după moartea lui, văd și alți latini, din Dacia mediterranea și din Dacia ripensis, vestind Evanghelia fraților lor din nordul Dunării. Sprijin omenesc primiră dela împăratul Iustinian, născut și el în Sârbia de astăzi în jumătatea primă a secolului VI. Reconstituind el fortărețele din nordul și dealungul Dunării, făcu posibilă comunicația Daco-Romanilor cu

biserica mamă, misionară, din Dacia mediterranea, Dacia ripensis ori Moessia prima“ (Contribuții epigrafice); iar *Dimitrie Onciul* putu să anunțe, că: „Până la încreștinarea Bulgarilor (864), Românii de sub stăpânirea bulgară au avut în biserică limba latină, dela care ne-a rămas terminologia creștină de origine romană... cu episcopi latini și cu arhiepiscopul roman al Primei Iustiniane, subordonatul Romei“ (Originea principatelor române pag. 134, nota 24). În fine, între alți istoriografi, *Xenopol* încheie spunându-ne, că: „Românii avură, deci, înainte de a cădea sub Bulgarii o formă religioasă națională, creștinismul latin. De cum intrară sub stăpânirea bulgărească, aceștia le impuseră ritul lor și goniră din biserică lor pe acel latin“ (Istoria Românilor vol. I pag. 446).

Creștinismul latin al Românilor nu este o simplă părere, ci este „un fapt, care astăzi se știe cu certitudine“ zice rectorul școlii române de aci, *D-l Em. Panaitescu* („Latinita e Christianesimo nell' evoluzione storica del popolo romano“, pa. 7).

Sub influința Bizanțului

Cum s'a întâmplat apoi, ca poporul român care își avusese biserica sa latină, dependentă de Roma, să aibă mai târziu o biserică bulgărească supusă patriarhului din Constantinopol, ni-o indicase cu ceva mai sus istoriograful *Xenopol*. «De cum intrară (Românii) sub stăpânirea bulgărească, zicea el, aceștia le impuseră ritul lor și goniră din biserica lor pe acel latin».

Reminișcențe despre despărțirea Românilor de biserica Romei avem în *Cronica anonimă a Moldovei*, unde se spune, că pe timpul lui Formos papa (891—896) urmașii lui Roman și Vlachata, adică Români s'au despărțit de Latini, sau — cum zicea ea — Latini sau «Râmlenii noi», de Români, sau «Râmlenii vechi». Iar în tradiția păstrată de Dimitrie Cantemir se spune că «înainte de sinodul dela Florența (1438—1439), Moldovenii după exemplul celorlalte națiuni, cari își trăgeau limbile lor din graiul roman, întrebunțau literile latine. Dar fiindcă în acel sinod mitropolitul Moldovei trecuse în partea Latinilor, urmașul său Teoctist, diaconul lui Marcu Efesianul, de neam Bulgar, pentru a desrădăcina cu atât mai mult din Moldova sămânța catolicismului și să ridice tot d'auna tinerilor puțința de a ceti sofismele Latinilor au încredințat pe Alexandru cel Bun ca nu numai să surgunească din țară pe oamenii de altă credință, ci să scoată și literile latine din toate scrierile și cărțile și să introducă în locul lor pe acele slavone». (*Xenopol* o. c. pag. 451—452). Omițând din tradiția aceasta eroarea cronologică, rămâne miezul, că introducerea limbei și a slovelor bulgărești în biserica română s'a făcut cu scopul, ca pe Români să-i rupă de către biserica lor latină.

Aceasta se cuprinde și în cartea bulgărească «*Țarstvenica*» tipărită la Buda la 1844. În cartea aceasta autorul, referindu-se la niște manuscrite vechi, spune că episcopul bulgar Teofilact a invitat pe împăratul Asan să treacă în Valahia, să o cucerască și să o curețe de erezul roman, ce pe atunci domnia în Valahia și că «Asan s'a dus și a supus amândouă Valahiile sub stăpânirea sa, și a silit pe Valahi, cari până atunci ceteau în limba latină, să lese mărturisirea romană, și să nu cetească în limba latină, ci în cea bulgară; și a poruncit ca celui ce va ceti în limba latină să i-se taie limba, și de atunci Valahii au început a ceti bulgărește». (*Xenopol*, o. c. pag. 452—453.)

Iată deci originea limbei bulgare și a slovelor cirile în biserica românească, în locul limbei și a literilor latine. Ele au fost introduse cu forța, având de scop ruperea bisericii române de biserica Romei.

Alte urmări ale desbinării

Urmările acestei violențe le cunoaștem. «Introducerea limbei slavone în biserica și statul român împiedecă pentru secolii îndelungați reînnoirea firului cultural, rupt prin violența năvălirii» (*Xenopol*, o. c. vol. III, Iași 1890 pag. 615—617). «Inriurirea slavă, zice d-l *D. Drăghicescu*. (Din psihologia poporului român, București 1907 pag. 357) a pătruns sufletul nostru mai ales prin biserică și tot bisericii datorim noi îngenunchierea țărilor românești și țarinii strămoșilor de către călugării greci mai întâi și de vânturătorii de țară din ulița Fanarului, mai apoi». Iar dl prof. *Sextil Pușcarlu* adaugă: «Subt cei dintâi Domni ro-

mâni, influența slovană, în loc să scadă, crescă și mai mult, și limba întrebunțată în biserică devini limba oficioasă de stat... În curând evenimentele istorice aveau să pregătească terenul, pentruca țărilor române să devină chiar focarul culturii slavone» (Istoria literaturii române, Epoca veche vol. I. Sibiu 1921 pag. 12).

Așa că «prin Bulgari și odată cu dânșii, noi am fost despărțiți de biserica romană; dela dânșii am primit limba slavonă în biserică și stat, care domină apoi viața noastră intelectuală până în secolul XII. Așa ne-a fost fatalul destin al istoriei, ar zice *Dimitrie Onciul* în «Omagiul lui Titu Maiorescu» (București 1900 pag. 631).

La umbra Vaticanului

Când apoi o parte din poporul român reveni la biserica străbună prin sf. Unire dela 1700, și când prin dărnicia papilor ni-se dete posibilitatea, ca tineri de ai noștri să-și facă studiile lor teologice mai ales aci în Roma, «intrară, ca niște apostoli, în aureola luminii intensive, acei câțiva bărbați venind dela Roma, care, pe lângă știință, aveau și focul entuziasmului și cuvântul cald care încinde, atunci au mijit și pentru noi zorile vremurilor nouă. Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Clain și tovarășii lor au săvârșit minunea resurecțiunii poporului român» (*Sextil Pușcarlu*: Istoria literaturii române, Epoca veche, cit. pag. 2). Ori, după cum ar zice dl rector al școlii române din Roma, dl *Em. Panaitescu* (o. c.): «Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, sunt învățații ardeleni din veacul XVIII, cari punând baza adevăratei origini și a mărimii trecutului românesc, sunt înaintemergătorii, inițiatorii renașterii române». Urmarea a fost, că biserica română unită nu numai că nu s'a supus poruncii date de Dositheu, patriarhul Ierusalimului, episcopului nostru Atanasie la 1698, în mitropolia Bucureștilor, de a face slujba bisericească «pe limba slavonească sau elinească, iar nu românească», ci introducând peste tot limba românească în biserică, ea a eliminat din scrisul românesc și slovele cirilice, reîntronând literile latine străbune.

Binefacerile papilor din veacul XVIII au fost continuate și complectate în veacul XIX. Papa Piu IX înființează mitropolia dela Alba-Iulia și Făgăraș și asigură pentru totdeauna 4 locuri pe seama Românilor în Colegiul grecesc. Iar în zilele noastre: Papa Piu X ne dăruiește biserica, în care ne închinăm. Papa Benedict al XV-lea, pe lângă aprovizionarea Orfelinatului nostru cu castelul dela Obreja, mai face și o fundație de 1.000.000 lire italiene pentru sustentarea altor alumi români; iar marele Pontifice Piu al XI-lea, adaugând alte 3 locuri pentru alumnii români, ne-a invitat prin delegatul Său, Eminentismul Cardinal Luigi Sincero, la actul epocal pentru biserica română unită și pentru întreg neamul românesc, la actul de o importanță covârșitoare, ale cărui urmări nu se pot calcula acum, la punerea pietrii fundamentale ale pontificiului Colegiu român Pius. Pe lângă dăruirea bisericii și a averii Minorităților din Cluj, pe lângă însemnatele sume vârsate în favorul Institutului Recunoștinții din Blaj, și spre alte scopuri bisericești, Colegiul român, care se va ridica aci, e o nouă dovadă a dragostei, pe care gloriosul Pontifice Piu XI o are pentru poporul român. Colegiul pontificiu român Pius e o nouă diademă în cununa de merite și de binefaceri, care va împodobi totdeauna augusta persoană a Preafericitului nostru Părinte, papa Pius al XI-lea.

Plini de recunoștință pentru binefacerile primite,

promișând de a fi totdeauna demni de dragostea Sfântului Scaun, dovedită față de noi din belșug, implorăm dela Domnul ani mulți fericiți Preafericitului Părinte Papa Pius al XI-lea spre mărirea lui Dumnezeu și spre înflorirea bisericii sale.

Trăiască Preafericitul Părinte Papa Pius al XI-lea, întru mulți, fericiți ani!

(Unirea, Blaj)

Semne îmbucurătoare.

La grațiosul mandat a Inalt Prea Sfinței Sale în zilele trecute în comuna urbană Aleșd am asistat la un adevărat praznic sufletesc, care va umple de sinceră bucurie inimile tuturor acelor, cari se însuflețesc pentru prosperarea, înaintarea și înălțarea sfinței noastre biserici.

Să fii văzut bucuria credincioșilor noștri deocol, când în adunarea generală li s'a publicat decretul de constituire în parohie de sine stătătoare a aceleia comunități, care până azi era numai o filie aparținătoare parohiei de Groși.

Deși pușini la număr, sunt de o valoare mare pentru iubirea lui Isus și iubirea de neam!... Aceste doauă virtuți preafrumoase i-a însuflețit așazicănd până la eroism și i-a îndemnat să aducă jertfe atât de impunătoare pe altarul bisericii și al neamului.

Sau: ce poate fi mai înălțător de suflete, decât în lumea coruptă și materialistă din zilele noastre a vedea o mână de intelectuali a se oferi de bună voie cu o sumă de aproape 100.000 (unasutămii) Lei numai să li să poată realiza visul, să aibă o bisericuță a lor proprie în care să se poată și ei ruga,

cum s'au rugat părinții și moșii lor cinstiți și temători de D-zău.

Acești credincioși minunați și vrednici de inalta atențiune a I. P. Sfinției Sale D-lui Episcop diecezan, sunt, în frunte cu ilustrul și evlaviosul Dr. Ioan Moldovan, notar public regesc, următorii: Dr. Ludovic Gogia avocat, Gh. Ștefanica primpretor, vrednicul fiu al marelui Director de Beiuș Ștefanica, Aurel Mașcan inginer, Dr. T. Stanca medic, Dr. Gh. Venter avocat, domnii Ioan Sfârlea, Iosif Tătar și alții.

Parohia deja este constituită având în frunte pe vrednicul și harnicul administrator Lazar Apatean.

Zidirea bisericii în urma îngrijirii părințești și cu valorosul sprijin a Inalt Pr. Sfinției Sale sperăm cu finea anului să fie terminată.

Posteritatea are să pomenească cu recunoștință numele Inalt Pr. Sfinției Sale Dr. Valeriu Traian Frențiu, Episcop diecezan ca și a marelui binefăcător și fondator al acestei noaue parohii, precum și numele susnumiților întemeietori și promotori ai cauzei.

În Aleșd, în aceasta comună urbană compusă din elemente atât de potrivnice intereselor noastre naționale, — unde deja este înființată o parohie a fraților noștri ortodoxi, — aceasta noauă instituție are să fie nu numai o blândă porumbiță vestitoare a păcii și a dragostei lui Isus între neamuri, ci și o fortăreață inexpugnabilă a *spiritului național român!*

În tot cazul acest zel, aceasta însuflețire și aceasta jertfă frumoasă a intelectualilor noștri de acolo, sunt *semnele îmbucurătoare* și prevestitoare ale unui viitor splendid al bisericii noastre!

Dr. Paul Luran
protopop.

Din Mărturisirile Sfântului Augustin*)

CAP. XI.

Lacrămile și visul mamei sale.

Dar Tu Ți-ai întins mâna din înălțime și ai ridicat sufletul meu din adâncul acestei întunecimi, fiindcă mama mea, credincioasa Ta, vărsa pentru mine mai multe lacrimi decât varsă de obicei mamele la înmormântarea fiilor. Ea vedea că sunt mort pentru credința și duhul ce ea le avea din darul Tău și Tu, Doamne, ai ascultat-o. Ai Ascultat-o. N'ai respins lacrimile, cu care ea uda pământul, ori unde se ruga. Ai ascultat-o. De unde-i venise acel vis, cu care ai mângăiat-o, ca să-mi îngăduie să locuiesc cu ea în aceeași casă și să mâncăm împreună, când mai înainte nu voia să știe de mine, așa de mult urgisia și osândia rătăcirile mele pline de hulă? Î se părea că se

*) Fragment din lucrarea ce va apărea în curând. Nu putem atrage în deajuns luarea aminte a tuturor cititorilor noștri asupra acestor „mărturisiri”, cele mai sincere și mai mișcătoare din câte s'au scris vreodată. Ele văd acum mai întâiu lumina zilei în românește. — A se vedea și cele publicate în No. 10. — N. R.

Trad. de I. Georgescu și Ioachim Dăianu.

află înaintea unei mari prăjini de lemn și că se apropia de ea un junec strălucitor, vesel și zâmbitor, în vreme ce ea era tristă și mâhniată. Acesta a întrebat-o, pentru ce e tristă și zilnic varsă lacrimi? precum se obișnuiește, nu ca să afle adevărata pricină a întristării, ci ca să-i spună, câteva cuvinte de alinare. Ea a răspuns că plânge pieirea mea.

Tănărul i-a poruncit să fie liniștită și a îndemnat-o să se uite și să vadă, că unde e ea, acolo sunt și eu. Uitându-se ea cu băgare de seamă, a văzut că mă găsiam lângă ea, înaintea aceleiași prăjini. De unde visul acesta? Dela Tine, atotputernice Stăpâne! Tu Ți-ai pus urechia Ta la inima ei, fiindcă Tu porți atâta grijă de fiecare dintre noi, cași când nu ai mai avea pe nimeni afară de noi; și așa porți grijă de toți, ca de fiecare în deosebi!

Și când ea mi-a povestit visul și eu am încercat să-i schimb înțelesul spunându-i să nu desnădăjduiască fiindcă și ea va fi ce eram eu, ea mi-a răspuns îndată, fără nici o șovăire: »Nu! Pentru că nu mi s'a

spus: Unde-i el, acolo ești și tu; ci: Unde ești tu, acolo-i și el». Mărturisescu-Ți Ție, Doamne, întru cât îmi poți aminti, de altfel am spus-o destul de adeseori că răspunsul acesta cuminte al mamei mele, care nu s'a zăpăcit de răstălmăcirea răutăcioasă dată de mine visului ei, ci a văzut repede ce trebuia să vadă și ceea ce eu încă nu vedeam, — toata acestea m'au mișcat cu mult mai mult decât însuși visul, în care îi preziceai, cu atâta vreme înainte, ca o mângăere pentru mâhnirea ei de atunci, viitoarea bucurie a bunei femei. Au urmat aproape nouă ani, în care m'am răstogolit în noroiul josniciilor și în întunericul minciunii și în cari, cu toate încercările de a mă ridică, mă prăvăliam tot mai jos. În acest timp, însă, văduva această curată, bună, trează, cum sunt cele plăcute Ție, nu înceta în tot ceasul rugăciunii sale să verse lacrimi pentru mine. Chiar când i se înviora nădejdea că mă voi îndrepta, ea nu înceta de a plânge și de a suspina. Rugăciunile ei au ajuns înaintea feței Tale, dar ai lăsat cu toate acestea ca întunericul să mă cuprindă și să mă înghită.

CAP. XII.

Ce răspuns a primit mama lui Augustin dela un episcop despre întoarcerea lui.

Ai mai dat un răspuns mamei mele, de care îmi aduc aminte. Multe le trec cu vederea, pentru că mă grăbesc la cele ce mai cu seamă îmi dau zor să le destăinuesc înaintea Ta, și pentru că de multe nu-mi mai aduc aminte. I-ai mai dat un răspuns printr'un slujitor al Tău, printr'un episcop, crescut în biserica Ta și cunoscător al celor sfinte. Când mama l-a rugat să binevoiască a sta de vorbă cu mine, a-mi arata greșelile ca să mă desvețe de cele rele și să mă învețe la cele bune (așa făcea, când găsia oameni pregătiți), el s'a împotrivit; foarte cuminte, precum mi-am dat seama mai târziu. I-a răspuns că sufletul meu e încă prea tare și plin de trufia rătăcirii; ba, cu unele întâmpinări, eu zăpăciam pe mulți nepricepuți, precum îi arătase ea. «Lasă-l deocamdată, zise el, și roagă-te numai lui Dumnezeu pentru el. Învățătura lui îi va descoperi, care e greșeala lui și cât de mare e răutatea lui». I-a povestit totodată că și pe el îl dase, în copilărie, mama lui amăgită în mâna Manicheilor, ale căror cărți nu numai le citise, dar le chiar copiase; și el de la sine a văzut, fără să fi stat cu cineva de vorbă sau să-l fi lămurit, cât de vrednică de osândă e rătăcirea aceasta și a scăpat de ea. Iar când mama nici după aceste cuvinte ale episcopului nu s'a liniștit, ci plângând l-a rugat din nou, să mă vadă și să vorbească cu mine, acesta plictisit îi zise: «Du-te de aici! Așa să trăești! E cu neputință să piară fiul atator lacrimi!» Mai târziu, când stam de vorbă cu mama, îmi amintea că ea așa a primit acele cuvinte, cași când ar fi răsunit din înălțimea ceriului.

La chestiunea căminului preoțesc

În legătură cu cele publicate în „Vestitorul“ Nr. 19 din 1929, de către „Preotul veteran“ cu privire la necesitatea înființării unui cămin pentru preoții deficienți și preotesele văduve, — primim spre publicare următorul:

„Extras din Procesul verbal luat la 24 Aprilie 1930 în adunarea generală ordinară a preoției gr. cat. române din districtele protopopești Mădăras, Codru și Săltmar, unde preoțimea acestor districte iși exprimă din nou nestrămăluțata hotărâre de a intra cu pensiunea la stat, și cere stăruitor ca P. S. Arhiepiscopului, să nu fie contra înființării acestui lucru. În continuare a urmat dezbaterile celor publicate în „Vestitorul“ No 19 din 1929 de „Preotul veteran“.

„Într'adevăr — bine se zice în acel articol — par'că un blestem apasă asupra preoției noastre, care nu o lasă să-și realizeze nici cele mai elementare desiderate și nevoi ale ei.

„Nicăiri în toată Mitropolia noastră cu atâta și atâta arhieriei și preoți distinși, postelnici, cruțători și cu suflet înfălegător, nu este măcar un singur „Cămin“ fie cât de modest, unde preotul sau văduva lui nepulincioasă, — după ce și-au jertfit toată vloga tinerețelor în slujba bisericeii și a neamului — să-și poată aștepta ceasul morții în tihnă și liniște.

„Importanța unui „Cămin pentru penzionari, văduvele și orfanii de preot“ este mai presus de orice discuție, iar necesitatea înființării lui este o chestiune dintre cele mai usturătoare.

„De aceea preoțimea acestor districte protopopești aderează unanim și din tot sufletul la cele publicate de „Preotul veteran“ în numitul organ eparhial, dar și până la înfăptuirea definitivă prin puterile proprii a unui „Cămin diecezan“, roagă respectuos pe Preaveneratul Ordinariat, ca pentru a soluționa aceasta chestiune arzătoare să binevoiască a designa în Beiuș în mod cu totul gratuit un local mare și potrivit pentru adăpostirea preoților deficienți, a preoteselelor văduve și cele cu familie.

„Preoțimea crede, că fericitul fondator Episcopul Pavel, care a arătat atâta solitudine față de fiii și ficele de preot, pentru cari a fost în stare să facă mărețele clădiri de Internate, numai bucura se va putea, dacă cutare clădire a lui, va servi și bătrânețelor ori nepuțințelor părinților acestor fii și fice. Iar pentru ca cele publicate de „Preotul veteran“ să nu fie glasul celui ce strigă în pustie, se hotărăște, ca aderearea de față să fie publicată în Vestitorul.

„Preoțimea deodată își reînnoiește cererea către Preav. Ordinariat, ca preoții mânați la Oradea de diferite nevoi, să fie găzduiți în vr'o cameră dela institutele diecezane pentru a nu fi nevoiți să tragă la oțel, cea ce nu se potrivește deloc cu demnitatea preoțească, și produce numai înstrăinare și răceală în sufletul preotului.

Romul Buzilla
Arhid. protopop.

A V I Z pentru credincioșii din Oradea.

În 8 Iunie crt. (ziua întâiu de Rusalii) se va serba în Oradea jubileul de 50 ani de preoție a Preafericitului Părinte Papa Piu XI.

Condițiunile între cari se vor putea câștiga indulgențele plene, pe cari Preafericitul Părinte le-a conces din prilejul anului său jubilar prelungit până la finea lunii Iunie, I. P. S. S. Episcopul, pentru ca toți să avem posibilitatea a ne împărtăși de îmbelsugatele daruri jubilar, pentru Oradea le-a redus la următoarele:

1, *Mărturisire și Cuminecare.*

2, *Vizitarea în procesiune a bisericii catedrale și a bisericii Seminarului*, recitându-se în comun în ambele biserici de câte trei ori »*Tatăl nostru, Născătoarea și Mărire Tatălui*«.

3, *Una ziură de ajun*, într'o zi în care dealtcum nu ar fi post. Ajunul se va ținea până la amiază, iară dela amiază se va mânca mâncare de post.

4, *Pomana jubilară*. Fiecare pe cât îl ajută puterile și îl trage inima, după sfatul preotului la care se mărturisește va da ceva pomana pentru răspândirea și apărarea credinței.

Mărturisirile se vor putea face atât în Sâmbăta înaintea de Rusalii d. m. în ambele biserici, și în ziua de Rusalii dim. la biserica catedrală și seminarială până la ora 9, cât și sub Liturghia pontificală.

Cuminecarea se va face în comun în biserica catedrală la Liturghia Pontificală, ce se va începe la ora 9.

Procesiunea se va face după Liturghia Pontificală dela catedrală la biserica Seminarului.

Ziua de ajun se va putea ținea Luni, Marți, Joi sau Sâmbăta înaintea de Rusalii.

Pentru adunrea pomienilor în ambele biserici se vor așeza chete anume.

În ziua de Rusalii în biserica Seminarului Liturghia va fi numai la ora 8.

Inseratul la ambele biserici va fi la ora 4 d. m.

CRONICI

— **Personale.** În ziua de 21 Maiu c. I. P. S. Sa Valeriu Traian Episcopul nostru diecezan a sosit dela Roma, unde a fost împreună cu ceilalți înalți Arhierii ad limina.

În ziua de 12 Maiu c. a luat parte activă la așezarea pietrei de temelie a noului Seminar românesc la Roma.

— **Vor predică** în biserica Catedrală: 8 Iunie I. P. S. Sa Valeriu Traian, Episcop diecezan; 9 Iunie Mon. D. Vasile Barbul, secretar episcopesc.

— **Al XXX-lea Congres euharistic internațional la Cartagina.** În zilele de 7—11 Maiu c. s'au desfășurat în Cartagina (Africa) solemnitățile celui de-al 30-lea congres euharistic internațional. Lucrările congresului s'au desfășurat în 10 secții naționale și 3 ședințe solemne prezidate de Cardinalul A. M. Lépiciér, delegatul Papei.

Tema generală dezbătută a fost: *Invățătura și practica euharistică după Sf. Augustin și ceilalți părinți ai bisericii africane.*

Adunările au avut loc pe ruinele vechei catedrale în care răsună odinioară glasul Sf. Ciprian și a Sf. Augustin, marii învățători ai Bisericii; și în vechiul amfiteatru unde atâția creștini au fost aruncați fiarelor sălbatice.

La miezul nopții spre Vineri s'a oficiat în catedrală o liturghie solemnă, iar Vineri seara a fost o serbare feierică pe ruinele amfiteatrului, cam 10 mii de oameni cu lumânări aprinse iar deasupra în văzduh făceau virajuri aeroplanele iluminate. A vorbit Episcopul de Châlon, Msgr. Tissier despre S. Euharistie izvorul credinței, speranței și a iubirii. Sâmbăta au fost cuminecări solemne în toate bisericile din Cartagina și Tunis. Iar Duminică după masă a avut loc procesiunea solemnă de încheiere, care procesiune a pornit dela catedrală la amfiteatru și s'a înapoiat la Catedrală. La acest congres euharistic biserica română unită a fost reprezentată prin Păr. canonic mitropolit Dr Ioan Bălan, care a luat parte la lucrările congresului în secția orientală.

După congres lumea s'a îndreptat către orașul Bône, vechiul Hippo fostul oraș de reședință a Sf. Augustin, unde în 12 și zilele următoare s'a prăznuit aniversarea alor 15 veacuri dela moartea Sf. Augustin, marele dascăl al grației.

— Ziua eroilor la Oradea după 10 ani de școală românească.

La 29 Maiu c. sărbătoarea înălțării Domnului, s'a prăznuit ca de obicei și ziua Eroilor. Zi sfântă, zi de îndoită sărbătoare. Din ambele biserici catedrale românești au pornit procesiuni solemne la cimitire, locul unde așteaptă învierea de obște trupurile chinuite ale mucenicilor războiului trecut.

La cimitirul din Olosăg a pornit procesiunea din catedrala rom. unită în frunte cu I. P. S. Sa Valeriu Traian Episcop diecezan asistat de mulți preoți; apoi armata în frunte cu d-l General Aricescu, din partea Orașului d-l consilier cult. A. Crăciun, elevii și elevele și o mare întreagă de popor. A fost o înșiruire lungă de lume, de par'că nu se mai termină.

Biserica și Armata și de data aceasta, ca în totdeauna, și-au făcut datoria cu vârf și îndesat.

A fost izbitor, însă, un lucru, a cărui semnificație, deocamdată, nu vrem să o analizăm. În anii precedenți la această solemnitate erau reprezentate toate instituțiile noastre naționale culturale și sociale printr'un orator care spunea câteva vorbe în memoria celor cari și-au vărsat sângele împlinindu-și datoria. În anul acesta însă în cimitirul din Olosăg singure Biserica și Armata au vorbit prin reprezentanții lor. Nici orașul, nici școlile românești din Oradea și nici alte reuniuni cari își trâmbiță naționalismul, n'au ținut să cinstească cu o vorbă măcar memoria Eroilor neamului. Și lumea adunată îi așteptă și îi chemă.

S'a prăznuit în zilele aceste la Oradea împlinirea alor 10 ani de școală românească în acest colț de țară; și după 10 ani de școală românească, am ajuns ca nici chiar această școală românească să nu aibă reprezentant care să spună o vorbă pentru pomnirea aceluia cu a căror sânge s'a răscumpărat pentru noi acest deceniu și lungul șir de veacuri pentru generațiile ce vor urmă.

Asistent

— **Comemorarea Sf. Augustin și a Sf. Thoma la Roma.** În zilele de 23—30 Aprilie c. s'a organizat la Roma o *săptămână augustiniană-tomistică*, întru pomenirea marilor învățători ai Bisericii catolice: Sf. Augustin, a cărui învățătură a fost magistral continuată de către Sfântul Thoma.

Această săptămână a fost aranjată cu prilejul aniversării alor 15 veacuri dela moartea Sf. Augustin, de către: »Accademia Romana di S. Th. d'Aquino«, care academie acum a împlinit al 50-lea an de existență.

Ședințele s'au ținut în sala festivă a Cancelariei apostolice sub prezidiul Msgr. *Salvatore Talamo*, care este secretarul Academiei dela înființarea ei până azi. Conferențieri iluștri, în fața unui public select, au reliefat marile merite ale celor doi mari sfinți și valoarea operei lor filozofice prin care au arătat armonia ce există între credință și știința adevărată.

Au conferențiat: Cardinalul *Lépicier*, Păr. *Gari-gou-Lagrange*, Păr. *S. Ricciotti*, Prof. *S. Sestili*, Păr. *Casamassa*, Păr. *Girolamo da Parigi*, Păr. *Boyer S. I.*, Prof. *Gilson* dela Sorbona, Prof. *Grabmann* din München, Prof. *Ludovic de Simone* dela Univ. din Neapol și alții.

S'a încheiat săptămâna cu o ședință solemnă în care a vorbit Card. *Laurenti* în prezența Sfântului Părinte, care a ținut o cuvântare de încheiere reliefând valoarea operei filozofice a celor doi mari învățători ai Bisericii: Sf. Augustin și Sf. Thoma.

— **Marea catedrală din Harkov aruncată în aer.** Bolșevicii au aruncat în aer cu ajutorul trupelor de geniu marea catedrală din Harkov. Distrugerea catedralei a fost hotărâtă de către asociația ateștilor.

— **Programa adunării generale a Reuniunilor Sf. Maria și a Congregației S. Maria** care se va ține la 15 Iunie (Duminecă) după masă la ora 5 (17) în sala de gimnastică a Liceului de fete »Oltea Doamna«. 1. Cuvânt de deschidere. 2. »Ave Maria« din Cavaleria Rusticana de Mascagni», solo acompaniat cu pian cântat de D-ra Ana Varna. 3. Rapoartele despre activitatea Reun. Sf. Maria și a Congregației Sf. Maria citite de secretarii Reuniunilor. 4. Păr. Ioan Gârleanu: Maria, recitare de Mureșan Elena cl. V. lic. 5. Cvarțet de vioară de Corelli-Boda. 6. Declamare, un elev lic. 7. Cuvânt de încheiere.

— **Examenale la Academia teol. rom. unită din Oradea.** Curs I—II. La 3 Iunie 1930 Limbile clasice, prof. Gh. Barna. 6 Iunie 1930 Filozofia, prof. Fr. Hubic. 13—14 Iunie Biblic. T. Nou, prof. Gh. Barna. 18—20 Iunie Teol. fundamentală, prof. dr. L. Tăutu. 25—26 Iunie Istoria bis., prof. dr. V. Chirvaiu. — Curs III—IV. La 5 Iunie 1930 Pedagogie, prof. Fr. Hubic. 7 Iunie Cant și Tipic curs I—IV, prof. M. Sălăgian. 11—12 Iunie Dogmatica specială, prof. Dr. L. Tăutu. 16—17 Iunie

Drept canonic, prof. Dr. V. Chirvaiu. 21—23 Iunie Teologia Morală, prof. Dr. N. Flueraș. 27—28 Iunie Teologia Pastorală, prof. Dr. N. Flueraș. 29 Iunie Te Deum.

— **Atelierul de fotograf Roza-lia Gyenge**, str. Al Vlahuță No. 35. Face fotografii artistice de mirese, familie, copii și grupuri, totodată măriri și reproduceri ale oricăror fotografii vechi. La invitare efeptuește și fotografii luate în aer liber. Expoziția fotografiilor e în str. Al. Vlahuță sub No. 35 și în galantarul afiș pe perețele 'mănăstirii Ursulinelor, Bulevardul Reg. Ferdinand. D-ra Rozalia Gyenge e fica preotului ref. d-l dr. Ioan Gyenge, care lucrează foarte mult în interesul înțelegerii româno-maghiare.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1453/1930.

Concurs.

Pentru Complinirea nouînființatelor parohii Cuța distr. Codrului și Hirip (distr. Mădărasului), precum și parohiei vacante Derna (distr. Barcăului), prin aceasta se publică concurs cu termenul de 25 Iunie crt.

Oradea, 2 Iunie 1930.

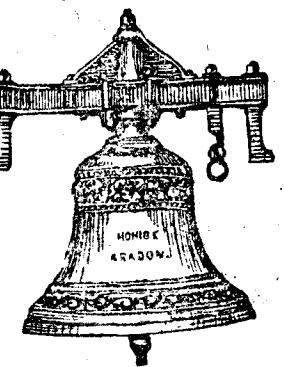
HÖNIG FRIDERIC

ARAD, SRTADA BARIȚIU 10-21.

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

(Adresa)

